Myndigheten för delaktighet

Datum	2025-09-19
Diarienummer	2025/0330
Ert diarienummer	RS 2025-0095

Region Stockholm
registrator.rlk@regionstockholm.se

Yttrande över Stockholmsregionens granskningshandling för regional utvecklingsplan

Myndigheten för delaktighet (MFD) arbetar med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar. MFD lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

MFD anser att Region Stockholm behöver stärka funktionshindersperspektivet i den regionala utvecklingsplanen. Regionplanen behöver tydligare visa att det kan behövas särskilda insatser för att möjliggöra att alla, även personer med funktionsnedsättning, kan bli delaktiga i samhället. Det handlar om att förtydliga funktionshindersperspektivet i relation till exempelvis civil beredskap, tillgänglighet i transport, bostadsförsörjning, kultur och folkhälsa.

Myndighetens synpunkter

Avsaknad av funktionshindersperspektiv

Region Stockholms utvecklingsplan är ett grundläggande styrdokument för andra planer och strategier, både på regional och lokal nivå. Det blir av den anledningen viktigt att strategin genomgående inkluderar och belyser olika rättighetsperspektiv.

MFD konstaterar att regionplanen helt saknar hänvisning till personer med funktionsnedsättning. Då levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning genomgående är sämre jämfört med den övriga befolkningen är det viktigt att synliggöra skillnader och vidta åtgärder för att främja jämlika livschanser.

2.1 Stockholmsregionen har ökat sin förmåga att bedriva samhällsviktig verksamhet i fredstida kriser och höjd beredskap

Regionplanen beskriver vikten av motståndskraftiga system för att kunna bedriva samhällsviktig verksamhet under höjd beredskap. MFD betonar vikten av att utvecklingsplanen beskriver att dessa system måste ta hänsyn till människors olika funktionsförmåga. Det handlar till exempel om att regionens

Comfact Signature Referensnummer: 253191SE

kommunikationsinsatser måste fungera även för personer som inte kan ta del av ordinarie kommunikationsvägar. Ett annat exempel är att vattenförsörjningen måste säkras och anpassas så att den fungerar för alla. Genom att lyfta fram människors skiftande behov i krissituationer kan utvecklingsplanen säkra att regionens beredskapsplan inkluderar ett funktionshindersperspektiv.

4.2 Tillgängligheten i transportsystemet har ökat för invånare och näringsliv

MFD vill betona att begreppet tillgänglighet inte endast handlar om att transportera sig från punkt A till punkt B. Det handlar även om att säkerställa att lokal kollektivtrafik eller nationell spårtrafik kan användas av personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra.

Det kan till exempel handla om att miljön i olika transportfordon är tillgängligt utformad för enkel på- och avstigning, att trafikinformation erbjuds i både skrift och högtalarutrop eller att det finns automatiska dörröppnare, hiss eller ramp i anslutning till stationsbyggnader. Det är även angeläget att transporter är utformade på ett säkert sätt, exempelvis för att undvika att personer med funktionsnedsättning ramlar ned på spår.

MFD ser därför att Region Stockholm bör utveckla skrivningar om att resande inom länet också omfattar att säkerställa grundläggande tillgänglighet och användbarhet för att människor, oavsett funktionsförmåga eller hemort. Alla ska ha tillgång till och kunna nyttja länets utbud av transportsystem och infrastruktur.

5.1 Antalet tillkommande bostäder motsvarar det demografiska behovet

I regionplanen beskrivs att regionen behöver arbeta för att det demografiska behovet av tillkommande bostäder ska säkerställas och betonar vikten av att motverka boendesegregation. MFD välkomnar att hänsyn tas till både demografi och boendesegregationen. Regionen bör exempelvis möjliggöra att beståndet av specialbostäder är tillräckligt stort och möjliggör för personer med rörelsenedsättning att kunna bosätta sig i olika typer av miljöer och boenden.

6.6 Kulturen och folkbildningen har stärkt demokratin

Regionplanen beskriver att det behövs ett särskilt fokus på att öka tillgängligheten till och deltagande i kulturliv och folkbildning. MFD håller med om att det är viktigt att det finns förutsättningar för alla att kunna delta i kulturlivet och bli delaktiga i demokratin. MFD betonar dock att förutsättningarna för ett aktivt liv är sämre för personer med funktionsnedsättning. Det handlar om många olika faktorer såsom svag ekonomi, avsaknad av hjälpmedel, bristande tillgänglighet i

Comfact Signature Referensnummer: 253191SE

lokaler och svårigheter att ta sig till och från aktiviteter.[1] För att villkoren ska kunna bli jämlika krävs att dessa utmaningar synliggörs i regionplanen. Då möjliggörs satsningar som syftar till att åtgärda skillnader i förutsättningar mellan olika grupper i befolkningen.

7.1 Hälsan har förbättrats för alla invånare och jämlikheten i hälsa har ökat

MFD välkomnar att ett av resultatmålen i regionplanen handlar om att främja en jämlik vård. Regionplanen beskriver att det behövs både breda och riktade insatser för grupper som har störst behov av vård. MFD:s uppföljning av funktionshinderpolitiken 2024 visar att personer med funktionsnedsättning får vård och tandvård i lägre utsträckning än andra.[2] Dödligheten i bröstcancer är exempelvis sex gånger så hög bland patienter med stöd enligt LSS jämfört med patienter i den övriga befolkningen. Genom att ta fram jämförande statistik och synliggöra skillnader kan beslut om att prioritera personer med funktionsnedsättning underlättas.

7.3 Alla barn slutför grundskolan med gymnasiebehörighet och andelen elever som fullföljer en gymnasieutbildning har ökat

Även i relation till utbildning kan regionplanen stärkas genom att uttala att behoven av särskilda satsningar är störst för barn och unga med funktionsnedsättning. Skolverket skriver exempelvis i en rapport att elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar inte får tillräckligt stöd i skolan. Rapporten belyser vikten av att prioritera resurser och kompetens för att förbättra situationen för dessa elever. Många får inte det stöd de har rätt till.[3]

Även Specialpedagogiska skolmyndigheten lyfter fram att elever med funktionsnedsättning ofta saknar anpassningar, stöd och en trygg skolmiljö. Det leder till sämre hälsa, högre frånvaro och lägre skolresultat.[4]

---

[1] Myndigheten för delaktighet (2025), Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024.

[2] Ibid.

[3] Skolverket (2025). Grundskolors arbete för en tillgänglig lärmiljö för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Enkätstudie till huvudmän och skolenheter. Solna. Rapport 2025:1.

[4] Skolpedagogiska specialmyndigheten (2024). Barn och elever med funktionsnedsättning missgynnas inom utbildningen. Intern rapport. Diarienummer 1 STY-2024/611.

Comfact Signature Referensnummer: 253191SE

11.3 Arbetslösheten i länet har minskat, särskilt bland grupper med svag konkurrenskraft som står långt från arbetsmarknaden

MFD föreslår att regionplanen uppmärksammar behovet av stöd till de grupper som har särskilt svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Personer med funktionsnedsättning har generellt en lägre sysselsättningsgrad än den övriga befolkningen. Enligt en undersökning från SCB tror en stor andel av personer med funktionsnedsättning som har nedsatt arbetsförmåga att de skulle kunna arbeta om de får tillgång till stöd eller anpassningar. Regionplanen bör uppmärksamma vikten av att främja tillgång till sådant stöd för att arbetslösheten bland personer med funktionsnedsättning ska kunna minska.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Annika Streiler och utredare Emmy Bornemark (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskriven]

Malin Ekman Aldén

Comfact Signature Referensnummer: 253191SE